

Tandi
Lajos

VILLONOK UNOKÁI

apáink
leplombált szerelvények petyautasai
végigrobogták kattogva az életet
egy vagonajtónyi négyszög volt a világ
asszonyuk sebesült álmuk szanitéce

apáink
kopaszra nyírtan cifrázták
az árvalányhajás katonanótákat
rövidlátó ütközetek sortüzeiben
kilőtték szívükből a maréknyi világot

fiuk
Villonok atomkori unokája
nyakába növesztett hajjal
csavarog eszpresszók és újsághírek között
felhókarcolók tövében gerilla-törvényeket magol

fiuk
elektromos üvöltések közkatonája
homlokán a század behívóparancsa
nyaka köré hurkolódik a férfikor
meg betegség részegség elmebaj halál

e világ az étellel-adósok börtöne
elítélve a megfogantak
Villonok unokái
szegény legények

kemény legények?!

Téglásy
Imre

TROGIRANIN: POLIPTIH

Mária ölében
áll a gyermek.
Epileptiás angyal
méregetti őket;
a szemében néha
kinyílik a parázs.

Most egy csöppnyi
szarvas tigris
rajzol köré koronát.
Most elszáll,
és megpendít útjában
néhány napsugarat.

Nézi az anyját,
aki éjszaka
türelemre inti
Józsefet.

Látja a szolgát,
aki azt hiszi,
hogy két kiló
tömjén a Menny.

All az anyja ruháján,
a szerelem-foltos,
vézna rongyokon.
Holnap újra nagymosás.

Arra gondol,
hogy azt a fát
már elfülették
a szelek.

A piacon ma látta
a szekercét
és a szögeket is.

Italo
Calvino

HÁZASTÁRSAK

Arturo Massolai munkás éjszakai műszakban dolgozik, reggel hatkor véggez. Hazafelé hosszú utat kell megtennie; szép időben kerékpárján, rossz időben, meg télen villamoson jár. Háromnegyed hétkor, hétkor ér haza; vagyis hol kissé előbb, hol valamivel később, mint amikor feleségét, Elidét felriasztja az ébresztőóra.

Gyakran a két zaj, az óra csörgése és hazatérő férjének léptei, összekeverednek Elide tudatában, s így érik utol álma mélyén, e kora reggeli tompa, mézsűrű álmában, melyet, miközben arcát párnájába fúrja, igyekszik még néhány percre kiélvezni. Aztán hirtelen felugrik, szinte kiszakítja magát az ágyból, szemébe lógó, csapzott hajjal, vak-tában bebújik a pongyolájába. Így lép a konyhába, ahol Arturo épp előszedi táskájából az üres edényeket, az éthordót meg a termoszt, s berakja őket a mosogatóba; a gázt meggyújtotta már és föltette a kávé. Elide, ahogy magán érzi férje tekintetét, hátrasimítja a haját, erőnek erejével tágra nyitja a szemét — mintha csak újra meg újra szégyellné, amiért hazatérő férje mindig így, ilyen rendetlenül, álomittas képpel pillantja meg. Más dolog, ha együtt alszik két ember: reggel mindketten ugyanabból az álomból ébrednek — egyenlőek.

Néha a férfi kelti fel; egy perccel az ébresztőóra csörömpölése előtt, kezében kávéscsészével, belép a szobába. Ilyenkor minden természetesebb, az álmából kiszakadás fintorát valami édesen lustálkodó vonás lágyítja, a nyújtózódó meztelen karok a férfi nyakára kulcsolódnak. Megölelik egymást. Arturon esőköpeny; ahogy hozzásimul, aszerint, hogy nedves vagy hideg. Elide arról is tudomást szerez, milyen idő van odakint: esik, havazik, köd szítal... De azért megkérdezi: — Milyen az idő? — a férfi meg belefog szokásos félig-meddig gúnyolódó dörmögésébe; sorra veszi a kellemetlenségeket, amelyek aznap érték. A végén kezdi: milyen volt a biciklit hazafelé, és milyen idő fogadta, amikor kilépett a gyárkapun — egészen más, mint tegnap este, amikor bement; szót ejt a munka körüli mérgelődésekről, arról, milyen szóbeszéd járta az üzemben, satöbbi.

Ilyenkor, e kora reggeli órákban a lakás mindig kissé hideg, kihűlt. Elide mégis teljesen levetkőzik, s picit vacogva mosdani kezd a kis fürdőszobában. Férje mögötte lépked, tempósan a is levetkőzik, szép nyugodtan lemossa magáról az üzem porát, piszkát. Ahogy félmeztelenül mindketten egyazon mosdó fölé

hajolnak, kissé merev tartással, de azért lökdösődve is olykor, s egymás kezéből kapkodva a szappant, fogpasztát, tovább beszélgetnek — így élük át a bizalmas együttlét perceit; néha, amint megtörik egymás hátát, mozdulatuk simogatássá lágyul, majd ölelésben végződik.

De Elide egyszer csak felkiált: — Istenem! Hány óra? — s máris szalad, kapkodva felkapcsolja a harisnyakötőjét, felölti a szoknyáját, megfésülködik, miközben hajút összeszorított ajkai között tartva, a szekrény tükre felé nyújtogatja a nyakát. Arturo mögötte ácsorog, rágyújt egy cigarettára, úgy nézi; ilyenkor mindig kis zavar fogja el, hogy csak áll és nem tud mihez kezdeni. Elide végre elkészül, az előszobában bebújik a kabátjába, megcsókolják egymást, nyílik az ajtó, s már a lépcsőházból hallatszik mint szalad lefelé.

Arturo egyedül marad. Hallgatja Elide cipőszarkának kopogását a lépcső kövén, s amikor már semmi sem hallatszik, gondolatban követi tovább a gyors tipogást végig az udvaron, a kapun át, a gyalogjárón — egészen a villamosmegállóig. A villamost hallja is, hallja, amint csikorogva fékez, megáll, s kicsapódik az ajtaja. „Elérte” — gondolja, s szinte látja, a feleségét szorongni a munkások és munkások zsúfolt tömegében, ott, a tizenegyes villamoson, mely most is, mint mindennap, beviszi a gyárba. Elnyomja a csikket, behúzza a zsalt, és a sötétben bebújik az ágyba.

Az ágy úgy maradt, ahogyan Elide kikelt belőle; de az ő, Arturo oldalán majdnem egészen érintetlen, mintha csak az imént vetették volna meg. Kézenyelen elnyúl a maga oldalán, de csakhamar átdugja egyik lábát; még ott érződik feleségének melege. Aztán a másik lábát is átnyújtja, s így, fokról fokra, lassanként egészen átcuszik Elide oldalára, abba a meleg mélyedésbe, mely még őrzi felesége testének körvonalait. Belefúrja fejét az asszony párnájába, beszívja illatát, és elalszik.

Este, mire Elide hazaér, Arturo már egy kis ideje tesz-vesz a lakásban: begyújtott a kályhába és elkezdett valamit kotyvasztani. Némely házimunkát ő végez el ezekben a vacsora-előtti órákban: rendberakja az ágyat, söpröget egy kicsit, beáztatja a szennyest. Elide szerint mindez balul sikerül, és ő — őszintén szólva — nem is nagyon igyekszik; amit csinál, az tulajdonképpen afféle szertartás, a várakozás szertartása; valahogy ezzel megy az asszony elé, miközben valójában otthon ma-

rad a négy fal között, odakünn meg kigyulladnak az esti fények. Elide járja az üzleteket, annyi más asszonytársával együtt, akik ebben a városrészben valamennyien ily szokatlan időben végzik a bevásárlást.

Vége a lépcsőházból felhangzanak az ismerős léptek — most egészen másképp, mint reggel, elnehezdedve, tompán kopognak. mert Elide fáradtan vonszolja magát a napi munka és a bevásárolt holmi súlya alatt. Arturo elébemeleg a lépcsőfordulóig, ott kivesszi a kezéből a szatyrot, beszélgetve lépnek be a lakásba. A konyhában az asszony le sem veszi kabátját, csak le roskad egy székre, eközben férje kirakodik a szatyorból — No, lássunk hozzá! — mondja végül Elide, feláll, leveti kabátját, belebújik a házi ruhájába. Nekilátnak a főzésnek: elkészítik a vacsorát — mindkettőjük vacsoráját — aztán a férfi uzsonnáját, melyet éjjel egykor szokott megenni a gyárban, az asszony reggelijét, melyet másnap magával visz, s végül azt a reggelit, melyet Arturo holnap délután fog megenni, amikor felébred.

Elide tesz-vesz egy kicsit, aztán elüldögél a szalmafonati számolyon és irányítgatja a férjét, mit hogyan csináljon. Az viszont frissen, pihenten ide-oda sürgölődik, mindent egymaga akar csinálni — de ugyanakkor kissé szórakozott is, gondolatai már másutt járnak. Ezekben a percekben néha majdnem veszekednek, már-már csúf, goromba szavakkal vagdalkoznak — mert az asszony azt szeretné, hogy az embere több figyelemmel csinálja, amit csinál, nagyobb buzgalommal; vagyishát álljon jobban mellette, legyen közelebb hozzá, igazi támasza legyen, nyújtsen több vigaszt... Az viszont, az asszony hazatérte fölötti első öröme múltával, gondolatban már nincs is otthon, azon igyekszik, hogy gyorsan végezzen, mert hamarosan indulnia kell.

De még meg sem itták az utolsó korty kávé, s a férfi már a kerekpárja körül foglalatkosodik, vizsgálgatja, hogy minden rendben van-e rajta. Megölelik egymást. Arturon csak most villan át a gondolat, milyen bársenyos, langymeleg a felesége teste. De felkapja vállára a kerekpárját és óvatosan lebaktat a lépcsőn.

Elide elmosogat, kitakarítja a lakás minden szegletét, fejcsóválva nézi, mit végzett a férje. Arra gondol, hogy az most épp a gyér lámpákkal szegélyezett sötét utcákon karikázik, tán már elhagyta a Gázműveket.

Bebújik az ágyba, eloltja a villanyt. Ahogy ott fekszik a maga fekhelyén, átdugja lábát a férje paplana alá, hogy érezze a melegét; de minden esetben rájön arra, hogy az az oldal, ahol ő fekszik, melegebb — tehát Arturo is ott alszik mindig; és nagy gyöngédség fogja el.

Telegdi Polgár István fordítása

